

„În toate țările din sudul Europei cerculă virusul corupției”

Interviu cu Ricardo ANGOSO GARCÍA

Ricardo Angoso García (1966, Salamanca) este sociolog, analist internațional și jurnalist. În ultimii ani, a scris și a lucrat pentru *El Independiente*, *Diario 16*, *El Mundo*, *Fax Press*, *Colpisa*, *La Aventura de la Historia*, *Safe Democracy*, *Infomedio*, *Historia 16*, *RFI*, *Radio Exterior de España*, *Ideas y Debate*, *Raíces* și *Historia y Vida*. A locuit o perioadă îndelungată în străinătate, ajungând să cunoască în profunzime zona Balcanilor (Albania, Bosnia și Herțegovina, Ungaria, România, Macedonia, Muntenegru, Serbia și Turcia). În calitate de observator electoral al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), a luat parte la numeroase alegeri, în câteva zeci de țări. A fost profesor la Universitatea Națională din Honduras și bursier al Ministerului de Afaceri Externe în Ungaria, România și Turcia. Este directorul revistei *Lecturas para el Debate* și autorul cărților *Europa a Debate*, *Las próximas guerras europeas* și *Rapsodia húngara sobre fondo rojo*.

Ai petrecut, de-a lungul timpului, perioade îndelungate în zona Balcanilor. Cum s-a născut interesul tău pentru acest spațiu, în general, și pentru România, în particular?

Am ajuns să fiu interesat de Balcani de foarte tânăr, eram student și am făcut o excursie prin Iugoslavia, Bulgaria, România. M-a atras foarte mult și din punct de vedere turistic, întrucât era un punct de joncțiune între Orient și Occident. Apoi, m-a interesat conflictul din Iugoslavia: cum într-un loc atât de mic, în care trăiau patru milioane și jumătate de persoane, mocnea ațita ură, atât la nivel politic, cât și religios. Un scriitor bulgar spunea că e un loc în care nu știe unde se termină și începe Europa. Trebuie recuperată această zonă din Europa și integrată. Cred că dacă fosta Iugoslavie ar fi fost membră a Uniunii Europene, nu ar fi trecut prin acele războaie. Cred, de asemenea, că o decizie importantă a Uniunii a fost integrarea Croației și Sloveniei și ar fi mult mai ușor de gestionat conflictele dacă, de pildă, țări precum Serbia, Muntenegru, Bosnia ar fi integrate. Oricum, consider că am făcut mari progrese și nu ar trebui să privim paharul pe jumătate plin sau pe jumătate gol. Prima oară am venit în 1986 și nu era un peisaj prea plăcut, nu se găsea mâncare, iar oamenii aveau un nivel de viață apropiat mai degrabă de Africa decât de statele europene. Saltul care s-a produs a fost unul calitativ și cantitativ, chiar dacă poate lumea nu conștientizează acest lucru pe deplin. Evident că în România, așa cum observ și în alte țări din Europa de Est care au trecut prin perioada de tranziție, pentru

unele categorii, în special pentru pensionari, viața este mai grea. Dar, per total, a fost o evoluție, piața muncii este mai ofertantă, viața culturală este la un nivel la care nu era acum 20-25 de ani.

Consideri că Uniunea Europeană este în continuare o instituție care se susține?

E drept că Uniunea Europeană se află într-o criză, dar așa a fost mereu. Cred că ceea ce i-a lipsit cel mai mult a fost o politică mai clară. Dar am reușit, de pildă, să supra-viețuim trecerii la euro, în condițiile în care mulți își manifestau scepticismul – acum doi ani se discuta chiar despre ieșirea din zona euro. Dar criza din interiorul Uniunii nu are cum să dispară, sînt 28 de țări care trebuie să cadă de comun acord asupra unor decizii importante. În curînd, o să aibă loc un referendum în Regatul Unit cu privire la rămînerea în UE, dar sînt optimist, cred că deja oamenii, atunci cînd merg la vot, se gîndesc de două ori pînă să facă o alegere. Nu cred că britanicii, care sînt foarte pragmatici, vor risca să piardă ceea ce au obținut pînă acum.

Apropo de ideea de separare, și Catalonia manifestă aceeași tendință. Ce rol joacă această situație în dezbaterile politice din Spania?

E o criză amplă, pare că tendința de separare este mai puternică acum, dar să nu uităm că, la ultimele alegeri regionale, independenții au obținut 48 la sută. Eu am o teorie diferită: oamenii îi votează pe independenți, dar asta nu înseamnă că sînt independenți. De exemplu, în Scoția, Partidul Național guvernează, dar cînd a s-a organizat un referendum cu privire la independență, o parte importantă a electoratului său a votat contra independenței. Cred că ceva asemănător se întîmplă și în Catalonia. Multă lume votează pentru cei care susțin independența, dar este un vot anti-sistem, de fapt, și pot să își schimbe votul în ultimul moment, alegînd alte opțiuni. Cred că politica înseamnă dialog, înseamnă să construiești punți. Eu nu îi invinovățesc doar pe naționaliștii catalani pentru această situație, cred că guvernul de la Madrid al lui Mariano Rajoy nu a făcut bine față circumstanțelor. Astfel că între cele două părți s-a instaurat un soi de autism colectiv, din această poziție nu se poate construi absolut nimic. Nu înțeleg de ce guvernul (de la Madrid) nu a încercat să stabilească un dialog cu independenții catalani. Dacă ne uităm și la alte cazuri, vedem că, de pildă, cînd Egiptul a avut conflicte cu Israelul, inclusiv atunci cînd Israelul a ocupat Peninsula Sinai, totul s-a rezolvat cînd președintele Egiptului s-a urcat în avion, a mers în Israel și a inițiat un dialog.

Cum vezi existența și ascensiunea unui partid precum Podemos?

Ca în orice democrație, trebuie să acceptăm rezultatele la alegeri. Eu nu împărtășesc viziunea lor, simpatia lor față de regimuri precum cel din Venezuela și față de alte grupuri îndoielnice în ceea ce privește traiectoria lor democratică. Dar nu împărtășesc nici viziunile apocaliptice care circulă în Spania, cum că cederea la putere a Podemos ar fi sfîrșitul. Să ne uităm la cazul Greciei, unde a apărut un partid asemănător. Syriza. În final, Tsipras a acceptat condițiile Uniunii Europene. Concluzia mea e că una e ceea ce zici în campanie, alta, ceea ce faci cînd ajungi efectiv la guvernare. Așadar, nu trebuie să ne luăm după marketingul politic pe care îl face Podemos. Nu îmi imaginez că Spania ar ieși din Uniune, așa că, dacă Podemos ar ajunge la putere, prevăd o evoluție asemănătoare cu Syriza.

În România se vorbește frecvent despre corupție, un fenomen care împiedică dezvoltarea țării. Cît de preocupați sînt spaniolii de problema corupției?

Ar trebui să cerem opinia unui expert în genetică, întrucît mi se pare că în toate țările din sudul Europei circulă acest virus al corupției. Nu că aș justifica astfel ceea ce se întîmplă în Spania, dar să nu uităm că, în Portugalia, prim-ministrul Socrates a fost arestat pentru fraudă, în Italia, Berlusconi a fost condamnat, ca să nu mai vorbim despre Bulgaria și România, despre care, cum deschizi televizorul, afli că se confruntă cu cazuri de corupție. E ceva ce nu funcționează

Extrema dreaptă există și înainte de criza refugiaților, doar că acum, din păcate, va găsi terenul propice pentru a se manifesta mai vocal.

în aceste democrații și nu trebuie să uităm că democrația nu este un obiect inamovibil, ci un mecanism care se poate moderniza, căruia îi trebuie anumite pîrghii de control mai eficiente prin care să se elimine acest rău endemic ce-i determină pe cetățeni să privească cu neîncredere partidele politice tradiționale. Să nu uităm că o situație asemănătoare fenomenului Podemos este, în Italia, Mișcarea 5 a lui Beppe Grillo, iar în Grecia, Syriza nu s-a născut din nimic, ci pe ruinele partidelor tradiționale care erau de 40 de ani pe scena politică. Așadar, consider că soluția este de a moderniza aceste partide tradiționale, a le curăța de corupția care, într-adevăr, împiedică evoluția. Și asta observăm numai dacă ne uităm la cazul Țărilor Nordice sau al Olandei, care au printre cele mai eficiente economii și unde cazurile de corupție sînt minime. Există o organizație care analizează țările în funcție de impactul pe care îl are corupția, iar țările din Sud ies mereu pe primele locuri, la extrema cealaltă clasîndu-se Țările Nordice.

În ultimele decenii, Spania a primit un flux semnificativ de imigranți, inclusiv din România. Cum se resimte, în acest context, criza refugiaților? S-a schimbat în vreun fel perspectiva asupra imigranților români?

Criza refugiaților ne-a afectat într-un fel de departe, întrucît aceștia veneau din direcția Turcia, Grecia, Bulgaria, Macedonia. Aproape că nu ne-a afectat. Ce e drept, criza economică i-a afectat dur pe imigranți, inclusiv pe români. Imigranții români, bulgari lucrează în principal în domeniul construcțiilor, adică domeniul cu cel mai mare impact asupra PIB-ului. Nu știu cîți români au plecat, dar, oricum, mulți au rămas fără serviciu. Criza i-a afectat nu doar pe imigranți, ci și pe spaniolii din clasa mijlocie, în prezent șomajul ridicîndu-se la aproximativ 30 la sută. Oricum, în Spania, cum partidele de extremă dreapta nu reprezintă o amenințare, așa cum se întîmplă în Franța sau Germania, nu a existat un curent antiimigraționist. În cei 40 de ani de democrație în Spania, nici un partid de extremă dreapta nu a avut succes și, de mulți ani, oamenii și-au asumat imigrația ca pe un fenomen care contribuia la creșterea economică a Spaniei. Dar apoi a venit criza și mulți au plecat în afara țării – cred că, de cînd a izbucnit criza, Spania a pierdut cam un milion de locuitori. Iar imigranții români au suferit, ca și spaniolii, aceleași consecințe ale crizei.

Cum se vede din Spania politica europeană față de refugiați?

Cred că Merkel nu a procedat corect impunînd o politică a porților deschise, fără absolut nici o limită. Este vorba despre milioane de persoane care nu cunosc limba, nu au educație etc. Apoi, nu se poate să trăim într-o dictatură a doamnei Merkel. Cum este posibil să impună această politică altor țări, precum Ungaria sau alte state din Est, unde nivelul de viață este încă foarte scăzut? Sînt țări care încă nu au structurile necesare pentru a primi mii de refugiați. Oricum, propriii săi oameni au început să îi întorcă spatele și cred că la alegeri se vor vedea consecințele atitudinii sale. Solidaritatea nu presupune deschiderea granițelor fără nici o măsură de control.

Crezi că, în urma recentelor conflicte legate de situația refugiaților, există pericolul unei reveniri pe scena publică a extremei drepte?

Extrema dreaptă există și înainte de criza refugiaților, doar că acum, din păcate, va găsi terenul propice pentru a se manifesta mai vocal. Consecința principală va fi că se vor înăspri politicile imigraționiste. Chiar zilele acestea, Danemarca a aprobat o lege dură cu privire la imigrație. Marine Le Pen a spus că, dacă va câștiga, va închide granițele. În plus, a spus că îi admiră pe unguri. Acesta e doar începutul. Dar, pe de o parte, este de înțeles și reacția ungarilor: pe 24 decembrie eram în Budapesta și am asistat la o scenă care mi-a înfățișat adevărata imagine a societății maghiare contemporane – o coadă de mii de persoane în fața unor camioane ale Crucii Roșii, așteptînd să primească mîncare și haine. Dacă o țară încă se confruntă cu asemenea probleme de sărăcie, imaginați-vă cum ar putea să gestioneze un flux masiv de refugiați. Și nu numai Ungaria are probleme economice de acest tip. De pildă, în Portugalia, 40 la sută dintre cetățeni se bazează pe ajutoare sociale. În Spania, nu mi-a fost dat să văd o criză atât de acută, atât de mulți oameni în șomaj, atât de mulți tineri fără perspectivă. Din păcate, criza refugiaților a coincis cu una dintre cele mai mari crize economice cu care s-a confruntat Europa.

[...]

Continuarea interviului se poate citi în numărul on-line.

Interviu realizat de
Silvia DUMITRACHE și Marius RĂDOIU